

KEGYES ERIKA ismét magyar vonatkozású írással jelentkezik: a selmecebányai diákneveket vizsgálja (219–247). Az aliasnevek használata az akadémia alapításától kezdődő hagyomány, amely az intézmény feloszlása után sem szűnt meg: a soproni és a miskolci utódintézményekben ma is él, a különböző diákcsoportok összetartozását szimbolizálja.

Az utolsó tanulmányban (249–270) NADINE RENTEL arra a kérdésre keresi a választ, hogy a németországi vezeték nélküli, magánhasználatú számítógépes hálózatok elnevezéseire hogyan hatott a koronavírus-járvány, illetve az ellene hozott intézkedések sora. A vizsgált kb. 2 millió névből 293-ban talált a koronavírusra utaló elemet. Ezek közül a leggyakoribb a *Corona* volt, akár önmagában, akár más elemekkel kiegészítve.

3. A folyóiratot (és ezzel az egész sorozatot is) a szerzők affiliációjának megadása zárja (271).

KOZMA JUDIT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8294-2178>

Budapest

Acta onomastica 64. (2023)

Főszerkesztő: PAVEL ŠTĚPÁN. Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha. 456 lap

2023-ban a cseh folyóiratnak két száma jelent meg; tartalmukat a továbbiakban rovatonként ismertetem.

1. Tanulmányok. A rovatban 7 cseh, 4 angol, 4 lengyel, 3 ukrán, 1-1 német és orosz nyelvű cikk, összesen 20 tanulmány szerepel, melyeket névfajták szerint tárgyalok.

A helynévi témájú tanulmányok között Ž. DVOŘÁKOVÁ a 2022. február 24-től tartó orosz–ukrán háborúval kapcsolatos utcanév-változtatásokat, a névszemiotikai tájkép dinamikus változását mutatja be különböző országokban. Rámutat arra, hogy az orosz invázió miatt Ukrajna tiszteletére több ország városában (pl. Prága, Vilnius, Stockholm, Reykjavík, Madrid) neveztek el, illetve át utcákat (22–44). L. KRAVCHENKO és K. PETRIV az ukrán helységnevek átnevezéséről, a 2016-ban megvalósult 889 helységnevváltoztatásról számol be (75–87). P. MÁCHA 400 morvaországi település utcanévrendszerét, az objektumok fajtáját (utca, tér, park), a névadási indítékok arányát vizsgálja statisztikai módszerek segítségével (88–103). L. OSTASH a 2022-ben Ukrajnában történő utcanév-változtatásokkal (509 név), a személy-, hely- és köznevekből keletkezett utcanevvel foglalkozik. A tiszteleti helynévadásra utalnak az orosz–ukrán háborúban elhunyt ukrán katonák után elnevezett utcák is (112–130). J. PANÁČEK az egykori csehországi Ledce település nevének történeti-etimológiai magyarázatát ismerteti (131–138). PÓCZOS RITA tanulmánya rámutat arra, hogy a 11. századi történeti forrásokból származó mintegy 50 helynév kb. felének bizonytalan etimológiájából adódóan a helynév-rekonstrukció folyamán kevésbé mutathatók ki az adott kor etnikai sajátosságai. A továbbiakban a magyar–német kétnyelvű helynévállomány, az etnikum és a névhasználat kapcsolatát vizsgálja (139–156). RÁCZ ANITA a középkori Magyarország *cseh* népnévvél

kapcsolatos helyneveit tárgyalja történeti források alapján, melyek jól szemléltetik a magyarság más nemzetekkel való kapcsolatát (157–171). K. T. WITCZAK diakrón, történeti-etimológiai szempontból elemzi a lengyelországi *Swolszewice* településnevet (184–202). J. DAVID és M. MÍSTECKÝ a helynevek kvantitatív névtani elemzésének lehetőségeit mutatják be tanulmányukban. Kvantitatív szempontból vizsgálják a helynévmodelleket, a kollokációkat, a nevek morfológiai sajátosságait és a köztük lévő összefüggéseket (301–320). H. DUDA a lengyel–ruszin nyelvi kontaktusból származó *Hujcze*, *Hujsko*, *Nahujowice* helynevek hangtani és jelentéstani sajátosságaival, a lengyel beszélők e nevek iránti attitűdjével és népetimológiai magyarázataival foglalkozik (331–343). A. I. ILIADI a Don folyó víznévrendszerének alán eredetű vízneveit tárgyalja történeti-etimológiai szempontból (344–359).

A személynévi témájú tanulmányok között O. NESTERCHUK a 178 ukrán településről származó személynévállományban mutat rá a nyelvjárás névhasználatra gyakorolt szerepére (104–111). R. DITTMANN az Újszövetség cseh fordításában megjelenő személynevekről értekezik (321–330). L. OSTASH a 19. század elejétől 1945-ig tartó időszakra vonatkozólag vizsgálja az ukránok keresztnévadási szokásait a lengyelországi Berežno településen (360–371). Z. TEMIRGAZINA, O. ANDRYUCHSHENKO és M. VALOVA a kazah személynevek orosz nyelvbe való átírásának sajátosságairól értekezik az egykori Szovjetunió időszakában (388–406).

Az egyéb témákkal foglalkozó névtani tanulmányok között O. I. S. ALOMOUSH a jordániai étteremnevek (655 név) névadási indítékait igyekszik feltárni (9–21). L. N. H. CHEN a háziállatok (kutyák vagy macskák) számára fenntartott, Los Angeles környékén található szálláshelyek neveinek (173 névnek) a keletkezéséről ír (45–57). A. KOŁODZIEJ lengyel sajtók 200 márkanevét elemzi a névadás motivációja és a nevek morfológiai struktúrája alapján (58–74). S. TOMASIK a termékneveket, a gyógyszertárakban árult gyógyszerek és ételkiegészítők megnevezéseit vonja vizsgálat alá (172–183). A. RECLIK négy cseh író (Jan Neruda, Svatopluk Čech, Karel Čapek, Karel Poláček) véleményét ismerteti a tulajdonnevek használatával és standardizációjával kapcsolatban műveik és a korabeli sajtóban megjelent írásaik alapján (372–387).

2. Vita. Ž. DVOŘÁKOVÁ kritikai megjegyzéseket fűz JAROSLAV KLENOVSKÝ morvaországi zsidók családneveiről írott könyvéhez: több családnév helytelen névmagyarázata, az alkalmazott tipológia hiányosságaira mutat rá (203–209).

3. Kitekintés. Z. GAŽÁKOVÁ az arab keresztnevek sajátosságairól, az *ism*, *kunya*, *nasab*, *nisba*, *laqab* és *shuhra* szóelemekből létrejött nevekről számol be (210–228).

4. Recenziók. A folyóirat több kiadványt ismertet (229–258, 407–433): hat cseh nyelvűt (az Ostravice folyó vízneveiről; Prága utcaneveiről; a növénynevekből keletkezett cseh településnevekről; a Jeseníki járás 1945 utáni helyneveiről; elpusztult középkori csehországi települések neveiről; a cseh, horvát és bolgár frazeologizmusokban előforduló helynevekről); négy német nyelvűt (Luzern helyneveiről; az endonimák és exonimák kérdésköréről; a németországi szláv eredetű, helynévből alakult személynevek szótáráról; a kelta eredetű németországi víznevekről); egy angol nyelvűt (a helynévpolitikáról multilingvális környezetben, ausztriai és csehországi régiókban) és egy szlovák nyelvűt (a szlovákiai barlangnevekről).

5. Krónika. A krónikában olvasható egy interjú KAREL KOMÁREKkel, aki a cseh *Acta onomastica* folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, s névtani kutatásai során elsősorban a bibliai nevek cseh nyelvben való előfordulásával foglalkozik (259–266).

6. Hírek és megjegyzések. A rovatban (267–291, 434–451) ismertetik az egyes országokban megjelenő névtani folyóiratokat (többek között a *Névtani Értesítő* 43. és 44. számát), kiadványokat, konferenciákat, szemináriumokat, a tulajdonnevekkel foglalkozó, a sajtóban és a világhálón olvasható cikkeket. Ž. DVOŘÁKOVÁ beszámol a 2022-ben Csehországban kérvényezett új keresztnemekkel kapcsolatos szakértői véleményekről is (286–291).

BAUKO JÁNOS

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1297-6177>

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem

Közép-európai Tanulmányok Kara

Вопросы ономастики 20. (2023)

Főszerkesztő: JELENA BEREZOVIČS. Uráli Állami Egyetem, Jekatyerinburg. 902 lap
(1. 240 lap, 2. 342 lap, 3. 312 lap)

Az Oroszországban, az Uráli Állami Egyetemen megjelenő névtani folyóirat 2023. évi számaiban harmincegy tanulmány és számos rövidebb írás (kisebb közlemény, recenzió, konferenciabeszámoló, megemlékezés) jelent meg, zömében orosz, kisebb számban angol nyelven. Az alábbiakban a három szám tartalmát ismertetem.

1. szám

Tanulmányok. Az első számban tizenkét tanulmány kapott helyet: tíz orosz és kettő angol nyelven íródott. A rovat első írásában A. JE. PETROSZJAN a legősibb örmény viharisten nevét vizsgálja (9–28). Az ókori örmény sztéléken ábrázolt istenséget hasonló formában jelenítik meg, mint a hurrita Tessub, urartui Teyseba istenséget, illetve a görög mitológiában szereplő Thészeuszt. A szerző a nevek megfejtéséhez örmény etimológiát javasol. Ezt követi V. V. NAPOLJSZKIHNAK az altáji nyelvek közé tartozó hakasz nyelv mítoszaiban felbukkanó *ker* szóval és a mamut, valamint a hozzá köthető különböző kitalált lények prejenyiszeji megnevezésének eredetével foglalkozó tanulmányának második része (29–42) (előzményét l. a 2022/3. számban). A kötet harmadik tanulmánya SZÓKE MELINDA angol nyelvű írása, melyben a szerző a pécsváradi apátság alapítólevelének példáján mutatja be azokat az általa kidolgozott módszereket, amiknek a segítségével – a helynevek elemzése révén – lehetségessé válhat a hamisított, másolatban fennmaradt vagy datálatlan oklevelek keletkezési idejének meghatározása (43–55). I. I. RUSZINOVA és A. V. CSERNIH a Permi határterület lakosainak ún. kollektív neveit mutatja be (56–79). Az egyes régiók, települések lakosaira összefoglalóan használt nevek jellegzetes etnolingvisztikai tájképet alkotnak, amely visszatükrözi a nyelvjárási sajátosságokat, a viselkedési szokásokat, foglalkozásokat, a lakóhely földrajzi és éghajlati sajátosságait stb.